

UZASADNIENIE

Powód G. M. w pozwie z dnia 22 maja 2015r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w N. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzeczna podstawie art. 417 kc kwoty 70.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty, w tym o przekazanie 20% z zasądzonej sumy na rzecz Fundacji (...). Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania oraz o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności oraz o wydanie wyroku zaocznego w razie zsinienia przesłanek określonych w art. 339 kpc. Pozew ten został zarejestrowany pod sygnaturą akt **I C 677/15**.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w okresie objętym pozwem, tj. od dnia 23 lutego 2015r. do dnia 02 kwietnia 2015r. pozwany nie zapewnił mu warunków bytowych, jakie prawo nakazuje zapewnić osobie pozbawionej wolności. W szczególności zdaniem powoda pozwany ponosi odpowiedzialność za osadzenie go w celach o powierzchni mniejszej niż 3m², w celach, w których znajdował się grzyb na ścianach, z nieszczelnymi oknami, jak również za osadzenie go w celi dla niepalących, gdy deklarował się jako osoba paląca oraz osadzenie go w celach bez murowanych kącików sanitarnych i z barkiem dostępu do ciepłej wody. Jednocześnie wskazał, iż te uchybienia są sprzeczne z prawem i uwłaczają godności, higienie i „poszanowaniu człowieka”.

Pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w N. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powoda kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wskazał, iż powód w trakcie pobytu w pozwanym zakładzie karnym nie składał żadnych skarg, w tym skarg związanych z przebywaniem w celi dla niepalących, jak również nie wydano żadnej decyzji o umieszczeniu powoda w przeludnionej celi. Nadto zaznaczył, iż kwestie socjalno-bytowe osadzonych, w tym kwestie wyposażenia cel, urządzeń sanitarnych realizuje zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, zaś warunki, w jakich przebywał powód w pozwanym zakładzie karnym były co najmniej zadowalające. Każda z cel, w której przebywał powód były wyposażone w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z przepisami, a nadto podniósł, iż pozwany poddawany jest regularnym kontrolom, które nie wykazały nieprawidłowości. Pełnomocnik pozwanego zaznaczył nadto, iż to na powodzie ciąży obowiązek wykazania, że jego dobro osobiste zostało naruszone. Poza tym wskazał, iż działaniom funkcjonariuszy zakładu karnego nie sposób przypisać bezprawnego zachowania, jak również wskazał, iż powód nie wykazał wysokości szkody i związku przyczynowo skutkowego pomiędzy działaniem pozwanego a szkodą. Zakwestionował także wysokość roszczenia zgłoszonego przez powoda.

Pismem procesowym z dnia 12 października 2015r. pełnomocnik z urzędu powoda wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 72.000 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana przez powoda krzywdę za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci prawa do humanitarnego traktowania, prawa do poszanowania jego zdrowia, prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych warunkach, prawa do poszanowania godności powoda poprzez zmuszanie powoda do odbywania kary pozbawienia wolności w celach o nieodpowiednich warunkach higieniczno-sanitarnych, w celach zagrzybionych, bez murowanych kącików sanitarnych, bez dostępu do ciepłej wody w celi, w celach o mniejszych rozmiarach niż przewidziane przepisami prawa, w celach o nieszczelnych oknach i drzwiach oraz w E. przeznaczonych dla osób niepalących. Nadto wniosła o zasądzenie na rzecz pełnomocnika kosztów reprezentacji z urzędu powoda i oświadczyła, iż koszty te Ne zostały uiszczone ani w całości ani w części.

W uzasadnieniu tego pisma pełnomocnika z urzędu powoda wskazała, iż podtrzymuje dotychczasowe stanowisko w sprawie wyrażone przez powoda. Nadto podała, iż zdaniem powoda na skutek bezprawnych, wyżej opisanych, zaniechań pozwanego zakładu karnego doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci prawa do humanitarnego traktowania, prawa do poszanowania jego zdrowia, prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych warunkach, prawa do poszanowania godności powoda – doszło do powstania u niego krzywdy, za którą

domaga się stosownego zadośćuczynienia. Podniosła również, iż w sprawie brak jest jakiegokolwiek okoliczności, która wyłączałaby bezprawne działanie pozwanego, w tym działania w ramach obowiązującego prawa.

Na rozprawie w dniu 13 października 2015r. pełnomocnik powoda sprecyzował stanowisko wyrażone w piśmie procesowym z dnia 12 października 2015r. w ten sposób, że wnosi o zasądzenie w niniejszej sprawie kwoty 70.000 złotych tytułem zadośćuczynienia, zaś kwota 2.000 złotych dotyczy żądania zgłoszonego w sprawie I C 726/15.

Kolejno Powód G. M. w pozwie z dnia 22 lutego 2015r. złożonym pierwotnie do Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim, a skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w N. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz na podstawie art. 72 Konstytucji i art. 417 kc kwoty 2.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania oraz o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności oraz o wydanie wyroku zaocznego w razie zsinienia przesłanek określonych w art. 339 kpc. Pozew ten został zarejestrowany pod sygnaturą akt **I C 726/15**.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w okresie objętym pozwem, tj. od dnia 19 stycznia 2015r. do dnia 22 lutego 2015r. pozwany nie zapewnił mu warunków bytowych, jakie prawo nakazuje zapewnić osobie pozbawionej wolności. W szczególności zdaniem powoda pozwany ponosi odpowiedzialność za osadzenie go w celach, w których znajdował się grzyb na ścianach oraz osadzenie go w celach bez murowanych kącików sanitarnych i z barkiem dostępu do ciepłej wody. Jednocześnie wskazał, iż te uchybienia są sprzeczne z prawem i uwłaczają godności i „poszanowaniu człowieka”.

Pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w N. w odpowiedzi na powyższy pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powoda kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nadto podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim i wniósł o przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w Goleniowie jako sądu właściwego rzeczowo i miejscowo.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wskazał, iż powód w trakcie pobytu w pozwanym zakładzie karnym nie składał żadnych skarg. Nadto zaznaczył, iż kwestie socjalno-bytowe osadzonych, w tym kwestie wyposażenia cel, urządzeń sanitarnych realizuje zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, zaś warunki, w jakich przebywał powód w pozwanym zakładzie karnym były co najmniej zadowalające. Każda z cel, w której przebywał powód były wyposażone w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z przepisami, a nadto podniósł, iż pozwany poddawany jest regularnym kontrolom, które nie wykazały nieprawidłowości. Pełnomocnik pozwanego zaznaczył nadto, iż to na powodzie ciąży obowiązek wykazania, że jego dobro osobiste zostało naruszone. Poza tym wskazał, iż działaniom funkcjonariuszy zakładu karnego nie sposób przypisać bezprawnego zachowania oraz naruszenie dóbr osobistych powoda, jak również wskazał, iż powód nie wykazał wysokości szkody i związku przyczynowo skutkowego pomiędzy działaniem pozwanego a szkodą. Odnosząc się do warunków, w jakich powód odbywał kare pozbawienia wolności wskazał, iż wszelkie niedogodności spotkały powoda dotyczyły wszystkich osadzonych i były usankcjonowane przez obowiązujące w tym zakresie przepisy. Zaznaczył również, iż przyznanie powodowi jakiegokolwiek zadośćuczynienia naruszałoby elementarne zasady współżycia społecznego określone w art. 5 kc oraz elementarne poczucie sprawiedliwości społecznej. Zakwestionował również wysokość roszczenia zgłoszonego przez powoda.

Postanowieniem z dnia 05 maja 2016r. Sąd Rejonowy w Drawsku stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę tutejszemu Sądowi jako właściwemu miejscowo.

Pełnomocnik powoda z urzędu w piśmie procesowym z dnia 12 października 2015r. stanowiącym sprecyzowanie stanowiska powoda w sprawie I C 726/15 wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 2.000 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną przez powoda krzywdę za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci prawa do humanitarnego traktowania, prawa do poszanowania jego zdrowia, prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych warunkach, prawa do poszanowania godności powoda poprzez zmuszanie powoda do odbywania kary pozbawienia wolności w celach o nieodpowiednich warunkach higieniczno-sanitarnych, w celach zagrzybionych, bez murowanych kącików sanitarnych, bez dostępu do ciepłej wody w celi iw celach o nieszczelnych oknach na

podstawie art. 23 i 24 kc w zw. z art. 448 kc. Nadto wniosła o zasądzenie na rzecz pełnomocnika kosztów reprezentacji z urzędu powoda i oświadczyła, iż koszty te nie zostały uiszczone ani w całości ani w części.

W uzasadnieniu tego pisma pełnomocnika z urzędu powoda wskazała, iż podtrzymuje dotychczasowe stanowisko w sprawie wyrażone przez powoda. Nadto podała, iż zdaniem powoda na skutek bezprawnych, wyżej opisanych, zaniechań pozwanego zakładu karnego doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci prawa do humanitarnego traktowania, prawa do poszanowania jego zdrowia, prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych warunkach, prawa do poszanowania godności powoda – doszło do powstania u niego krzywdy, za którą domaga się stosownego zadośćuczynienia. Podniosła również, iż w sprawie brak jest jakiegokolwiek okoliczności, która wyłączałaby bezprawne działanie pozwanego, w tym działania w ramach obowiązującego prawa.

Postanowieniem z dnia 22 października 2016r. Sąd Rejonowy w Goleniowie połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt I C 726/15 ze sprawą prowadzoną pod sygnaturą I C677/15 oraz o dalszym ich łącznym prowadzeniu pod sygnaturą akt I C 677/15.

W ostatnim słowie pełnomocnika pozwanego oświadczył, iż nie wnosi o zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

G. M. przebywał w Zakładzie Karnym w N. przez osiem miesięcy – od 09 stycznia 2015r. do 02 września 2015r. W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w N. J. R. był osadzony w następujących celach:

- od dnia 09 stycznia 2015r. do dnia 19 stycznia 2015r. w 4-osobowej celi o numerze 216 w oddziale XVII w pawilonie E o powierzchni 14,6m², przeznaczonej dla osadzonych palących wyroby tytoniowe,
- od dnia 19 stycznia 2015r. do dnia 06 marca 2015r. w 3-osobowej celi o numerze 126 w oddziale XII w pawilonie C o powierzchni 11,63m^e, przeznaczonej dla osadzonych nie palących wyrobów tytoniowych,
- od dnia 06 marca 2015r. do dnia 01 kwietnia 2015r. w 3-sobowej celi o numerze 110, w oddziale XI w pawilonie C o powierzchni 11,63m^e, przeznaczonej dla osadzonych palących wyroby tytoniowe,
- od dnia 01 kwietnia 2015r. do dnia 20 maja 2015r. w 8-sobowej celi o numerze 38, w oddziale XIV w pawilonie D o powierzchni 26,4m^e, przeznaczonej dla osadzonych palących wyroby tytoniowe,
- od dnia 20 maja 2015r. do dnia 03 lipca 2015r. w 4-osobowej celi o numerze 228, w oddziale XXI w pawilonie F o powierzchni 12,5m², przeznaczonej dla osadzonych palących wyroby tytoniowe,
- od dnia 03 lipca 2015r. w 8-sobowej celi o numerze 38, w oddziale XIV w pawilonie D o powierzchni 26,4m^e, przeznaczonej dla osadzonych palących wyroby tytoniowe.

Powyższy pobyt G. M. był pierwszym jego pobyt w Zakładzie Karnym w N.. Wcześniej od 16 maja 2013r. przebywał m.in. w Zakładach karnych w W., Zakładzie Karnym w C., Areszcie Śledczym w E. i Zakładzie Karnym P.. Ten jego pobyt w Zakładzie Karnym w N. nie był jego pierwszym pobyt w zakładzie karnym. Wcześniej dobywał już zastępcze kary pozbawienia wolności w zamian za grzywnę orzeczoną obok kary pozbawienia wolności. Był to więc jego kolejny pobyt w zakładzie karnym. Był osadzony za przestępstwa przeciwko mieniu (oszustwo, kradzież z włamaniem).

G. M. był wielokrotnie przemieszczany pomiędzy celami z uwagi na konflikty ze współosadzonymi. Był osadzony ze spokojnymi osadzonym, albowiem z uwagi na jego osobowość wymagał takiego składu osobowego w celi.

Dowód:

- przeglądarka historii rozmieszczenia powoda – k: 46,
- informacja o pobytach i orzeczeniach – k: 47-48,
- Wykazy pomieszczeń w budynkach mieszkalnych w ZK w N. – k: 52-57, 59
- wykazu cel , w których osadzony był powód wraz z ich powierzchnią – k: 58,
- przeglądarki zmian – k: 60,
- zeznania świadka G. G. – k: 245v.

Wszystkie cele, w których przebywał G. M. w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w N. były wyposażone w pełny sprzęt kwaterunkowy, tj. odpowiednią do liczby osadzonych ilość łóżek, szafek taboretów i stołów. Każdy z osadzonych miał zapewnione oddzielne miejsce do spania oraz miejsce do spożywania posiłków.

Warunki w celach w oddziale XII gdzie G. M. przebywał od dnia 19 stycznia 2015r. do dnia 06 marca 2015r. nie odbiegały od warunków opisanych w przepisach regulujących zasady standardu i wyposażenia cel mieszkalnych w zakładach karnych. Stan techniczny tej celi był określany przez osadzonych jako średni. Żadna z tych cel nie była zagrzybiona, ani zawilgocona, chociaż na ścianach w celi numer 126 jakieś czarne plamy. Na ścianach występował zabrudzenia, ale jedynie na skutek eksploatacji.

W 2011 roku we wszystkich celach w oddziale XII i XI została wymieniona stolarka okienna na stolarkę plastikową szczelną i została zapewniona odpowiednia wentylacja. Do końca wakacji 2015r. w pawilonie C został przeprowadzony remont wszystkich cel i wykonano tam zabudowane kąciki sanitarne oraz doprowadzono ciepłą wodę.

W celach zdarzają się usterki, jednakże te są na bieżąco usuwane przez służby techniczne zakładu karnego.

Od 2010r. w Zakładzie Karnym w G. nie występuje problem przeludnienia. Każdy z osadzonych, w tym G. M. mieli zapewnione 3m² powierzchni celi na każdego osadzonego. Nie przekraczano stanu liczbowego osadzonych jednej celi w stosunku do tego, na jaki celi była przeznaczona.

Dowód:

- notatki służbowe – k: 61-62v., 168
- zarządzenie Dyrektora Zakładu Karnego w N. z dnia 16 stycznia 2015r. – k: 63-74, 169-180,
- przesłuchanie Dyrektora ZK J. D. – k: 244-244v.
- zeznania świadka P. W. – k: 244v.-245,
- zeznania świadka P. B. – k: 245,
- zeznania świadka G. G. – k: 245v,
- zeznania świadka M. T. – k: 245v.-246,
- zeznania świadka Ł. P. – k: 256-256v.

W każdej celach, w których przebywał G. M., były urządzone węzły sanitarne (tzw. kąciki sanitarne). W ich skład wchodziły miska ustępowa, spluczka oraz umywalka z doprowadzeniem bieżącej wody, zdatnej do picia. Dostęp do kącika sanitarnego był możliwy przez całą dobę.

W celach znajdujących się w pawilonie C o numerach 110 i 126, w których m.in. przebywał G. M. w okresie od 19 stycznia 2015r. do dnia 01 kwietnia 2015r. oddzielenie kącika sanitarnego od pozostałej części celi było wykonane w tzw. zabudowie lekkiej, tj. w ten sposób, że do wysokości około jednego metra był od oddzielony płyta paździerzową, a powyżej do sufitu znajdowała się metalowa obudowa, na którą założona została nieprzeźroczysta sztywna folia. Wejście do kącika sanitarnego nie miało drzwi i był również przesłonięte folią. Ten sposób oddzielenia kącików sanitarnych zapewniał intymność w korzystaniu z nich.

Do tych cel nie była również doprowadzona ciepła woda. Niezależnie od urządzonych w celach kącików sanitarnych raz w tygodniu każdy z osadzonych miał możliwość skorzystania z ciepłej kąpieli w łaźni dwa razy w tygodniu. Nadto na wyposażeniu każdej celi znajdował się czajnik elektryczny, który pozwalał skazanym na podgrzanie wody do gorących napojów lub czynności higienicznych. Obecnie po gruntownym remoncie do każdej celi jest doprowadzona ciepła woda.

G. M. w celach bez trwale wydzielonego kącika sanitarnego, tj. w celach w pawilonie C przebywał przez cały dwa i pół miesiąca, tj. przez cały okres objęty pozwem.

Od września 2015r. w każdej celi znajdującej się w oddziale XII, a także w każdej innej celi są kąciki sanitarne murowane, które w pełni zapewniają intymność, a nadto została tam doprowadzona ciepła woda.

Po pobycie w celach bez murowanych kącików sanitarnych G. M. został przeniesiony do celi znajdującej się w nowo wybudowanym pawilonie F.

Dowód:

- notatki służbowe – k: 61-62v., 168
- zarządzenie Dyrektora Zakładu Karnego w N. z dnia 16 stycznia 2015r. – k: 63-74, 169-180,
- przesłuchanie Dyrektora ZK J. D. – k: 244-244v.
- zeznania świadka P. W. – k: 244v.-245
- zeznania świadka P. B. – k: 245,
- zeznania świadka G. G. – k: 245v,
- zeznania świadka M. T. – k: 245v.-246,
- zeznania świadka Ł. P. – k: 256-256v.

G. M. w oświadczeniach z dnia 21 listopada 2013r, 17 maja 2013r., 06 marca 2015r. i 03 lipca 2015r. deklaruje się jako osoba paląca wyroby tytoniowe. W prowadzonej przez zakład karny ewidencji G. M. w okresie od 19 stycznia 2015r. do dnia 06 marca 2015r. figurował jako osoba nie paląca wyrobów tytoniowych.

Przebywał on jednakże w okresie od dnia 19 stycznia 2015r. do dnia 06 marca 2015r. w celi o numerze 126 w oddziale XII w pawilonie C, która była przeznaczona dla osadzonych nie palących wyrobów tytoniowych. Mimo to G. M. palił w celi papierosy. Po tym okresie był osadzany w celach dla palących.

Dowód:

- oświadczenia powoda – k: 49-51,
- przeglądarka zmian – k: 60;

- zeznania świadka P. W. – k: 244v.-245.

W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w N. G. M. miał możliwość odbywania spotkań z wychowawcą. W trakcie pobytu w tym zakładzie karnym w okresie od 19 stycznia 2015. do dnia 02 kwietnia 2015r. odbył co najmniej trzy takie spotkania. W trakcie tych rozmów G. M. deklarował wobec wychowawcy, iż jest zadowolony z umieszczenia go w celach, w których przebywał, jak również wobec wychowawcy nie zgłaszał skarg ani uwag.

Skargi składał do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w S. w dniach 13 maja 2015r., 29 maja 2015r., 09 czerwca 2015r. i 18 lipca 2015r.

Skarga z dnia 09 czerwca 2015r. dotyczyła odmowy przyznania G. M. pomocy postpenitencjarnej w formie pomocy pieniężnej oraz jakości otrzymywanego przez niego wyżywienia. Skarga ta została przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w S. uznana za nieuzasadnioną.

Natomiast skarga G. M. z dnia 29 maja 2015r. dotyczyła decyzji komisji penitencjarnej polegającej na utrzymaniu w stosunku do niego dotychczasowej podgrupy klasyfikacyjnej. Również ta skarga okazała się niezasadna.

Kolejna skarga G. M. z dnia 18 lipca 2015r. dotyczyła nieustalenia przez zakład karny w N. okresu przygotowania do zwolnienia z zakładu karnego. Skarga ta została również uznana za niezasadną.

W przypadku skargi z dnia 23 maja 2015r. G. M. po rozmowie z wychowawcą i otrzymaniu stosownych wyjaśnień postanowił wycofać skargę, w związku z czym została ona pozostawiona bez rozpoznania.

Dowód:

- wydruki z notatek z przeprowadzonych rozmów z powodem – k: 43-45,
- dokumentacja związane ze skargami powoda – k: 102-137.
- zeznania świadka G. G. – k: 245v.

W trakcie pobytu G. M. w Areszcie Śledczym w E., w dniu 18 sierpnia 2014r., przeprowadzono przez kuratora wywiad środowiskowy dotyczący w/w osadzonego.

Z tego wywiadu wynika, iż G. M. jest kawalerem i ma wykształcenie podstawowe z wyuczonym zawodem piekarza, nigdy przy tym nie pracował zawodowo, a utrzymywał się głównie ze zbieractwa. Przed osadzeniem w zakładzie karnym mieszkał w matką i rodzeństwem. Do osadzenia w zakładzie karnym, tj. do 16 maja 2013r. G. M. wraz z rodziną mieszkał w mieszkaniu własnościowym w bloku mieszkalnym, które to mieszkania należało do jego brata W.. Z uwagi na zadłużenie brat we wrześniu 2013r. sprzedał to mieszkanie i rodzina G. M. przeprowadziła się do mieszkania w starym budownictwie, które jest wyposażone w łazienkę, dopływ zimnej wody, kanalizację i centralne ogrzewania. Mieszkanie wymaga kapitalnego remontu i jest remontowane własnymi środkami rodziny.

Dowód:

- wywiad środowiskowy – k: 131-135..

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Oba powództwa wniesione przez G. M. okazało się nie zasadne w całości.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w niniejszej sprawie Sąd rozstrzygał dwie sprawy, które zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Podkreślić należy, iż oba pozwy zawierały w zasadzie tożsame zarzuty przeciwko pozwanemu, jak również powoływały się na tożsame okoliczności uzasadniające powództwo. Różniły się jedynie wysokością żądania oraz podstawą faktyczną w zakresie okresu, jaki każdy z tych pozwów obejmował. W tej

sytuacji jak wskazano Sąd połączył obie sprawy, zaś uzasadnienie mając na względzie tożsamość podstaw y faktycznej obu powództw będzie odnosiło się do obu spraw jednocześnie.

Stan faktyczny w obu sprawach została przez Sąd ustalony na podstawie dowodów w postaci dokumentów złożonych przez pozwanego w postaci wykazów pomieszczeń w zakładzie karnym, historii poprzednich osadzeń powoda w zakładach karnych i innych wykazów oraz przeglądarki rozmieszczenia pozwanego. Żadna ze stron nie kwestionowała treści tych dokumentów. Nadto stan faktyczny została ustalony również na podstawie zeznań świadków zawnioskowanych przez powoda (świadek P. W.) oraz przez pozwanego. Zeznania tych osób były w zasadzie zbieżne i Sąd nie miał podstaw, aby je kwestionować i odmówić im wiarygodności. Jedynie różniły się one od siebie w zakresie, w jakim sprostowania każdej z tych osób w pewnym zakresie opierały się na indywidualnych odczuciach każdej z osób. Niemniej zeznania te były spójne, a ich treść korespondowała z zeznaniami pozostałych świadków, w tym z zeznaniami świadka P. W.. Różniły się jedynie co do tego, czy okno w celi było szczelne, ponieważ świadek twierdził, iż nie było ono szczelne. Niemniej w ocenie Sądu tym zeznaniom przeczą zeznania pozostałych świadków, jak i niekwestionowana okoliczność, że okna te były niedawno wymieniane. Ostatecznie wskazać należy, iż w zakresie głównych zarzutów pozwu, czyli kwestii związanej z zabudową kąpika sanitarnego, przeludnienia celi, występowania zagrzybienia, czy też pobytu w celi dla niepalących stan faktyczny wynikający z dokumentów i zeznań świadków był bezsporny, a jedynie strony różniły się w jego ocenie pod kątem zaistnienia przesłanek naruszenia dóbr osobistych powoda.

Zaznaczyć należy, iż Sąd pominął dowód z zeznań powoda, albowiem na rozprawę w dniu 19 września 2016r. nie stawiał się bez usprawiedliwienia mimo wezwania go na rozprawę. Zaznaczyć przy tym należy, iż Sąd podejmował próby przesłuchania powoda zarówno przed Sądem Rejonowym w Goleniowie jak również w drodze pomocy sądowej, jednakże z uwagi na zmiany adresów zamieszkania, nieodbieranie korespondencji oraz niestawiennictwo powoda na rozprawach jego przesłuchanie okazało się niemożliwe. W tej też sytuacji Sąd pominął ten dowód i oparł ustalenia faktyczne na zeznaniach świadków oraz przedłożonych dokumentach do sprawy. Zaznaczyć przy tym należy, iż żadna ze stron nie złożyła zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc w tym zakresie.

W niniejszej sprawie w pierwszej kolejności podkreślić należy, iż powód sam w swoich pozwach oraz w oświadczeniu jego pełnomocnika z urzędu jednoznacznie określił ramy czasowe, których dotyczyć miały nieprawidłowości pozwanego zakładu karnego prowadzące do naruszenia jego dóbr osobistych. Wskazał, iż okres ten obejmuje łącznie okres od dnia 19 stycznia 2015r. do dnia 02 kwietnia 2015r. Tym samym Sąd czynił dalsze rozważania jedynie odnośnie zdarzeń występujących w tym przedziale czasowym.

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności powództwa wskazać należy, iż kwestią pierwotną było ustalenie podstawy prawnej powództwa zgłoszonego przez powoda. Powód w niniejszym postępowaniu zgłosił dwa roszczenia jedno o zapłatę kwoty 2.000 złotych i drugie o zapłatę kwoty 70.000 złotych. Oba roszczenia jak już wyżej wskazano były oparte na tożsamyh podstawach faktycznych (wskazywały na te same uchybienia zakładu karnego oraz rodzaj naruszonego dobra osobistego), a jedynie odnosiły się do różnych okresów pobytu powoda w pozwanym zakładzie karnym. Powód domagał się zapłaty wyżej wskazanych kwot tytułem zadośćuczynienia wskazując, iż doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, w szczególności godności, prawa do humanitarnego traktowania, prawa do poszanowania zdrowia, prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych warunkach albowiem powoda zmuszano do odbywania kary pozbawienia wolności w celach o nieodpowiednich warunkach higieniczno-sanitarnych, w celach zagrzybionych, bez murowanych kąpików sanitarnych, bez dostępu do ciepłej wody w celi oraz w celach o mniejszych rozmiarach niż przewidziane przepisami prawa oraz w celach o nieszczelnych oknach i drzwiach.

Zakres podstawy faktycznej żądania powoda, zdaniem Sądu, jednoznacznie wskazywał, że powództwo należało potraktować jako dotyczące naruszenia dóbr osobistych powoda, szczegółowo wymienionych powyżej, albowiem działanie pozwanego w zakresie realizacji obowiązku związanego z zapewnieniem osadzonemu odpowiednich (godnych) warunków odbywania kary pozbawienia wolności mogło co do zasady prowadzić do naruszenia podstawowego prawa powoda jakim jest zdrowie, godność osobista, prawo do humanitarnego traktowania, jak również mogło wykroczać poza zwykłe dolegliwości związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Tak przedstawione roszczenia powoda należało zatem rozpatrzyć w oparciu o przepisy art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., albowiem powód zarzucił, iż w związku z warunkami bytowymi w jakich został osadzony w zakładzie karnym doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, o których mowa powyżej żądając z tego tytułu zadośćuczynienia. Tym samym podstawą prawną powództwa stanowią więc przepisy art. 417 kc w związku z art. 448 kc w związku z art. 23 i 24 kc. Zresztą tożsamą podstawą prawną roszczenia powoda wskazała pełnomocnik ustanowiona dla powoda z urzędu.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 kc za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przy czym odpowiedzialność przewidziana w art. 417 kc jest odpowiedzialnością za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie „przy wykonywaniu władzy publicznej. Należy zatem ustalić, kiedy mamy do czynienia z wykonywaniem władzy publicznej. Podkreślić trzeba, że wykonywanie funkcji władzy publicznej łączy się co do zasady z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. Jednocześnie w doktrynie i judykaturze prawa cywilnego wskazuje, że tylko wówczas mamy do czynienia z wykonywaniem władzy publicznej, gdy brak jest formalnej równości stron. Wykonywanie władzy w tym sensie może mieć postać nie tylko wydania decyzji (orzeczenia), lecz także faktycznej ingerencji w sferę praw jednostki, na przykład użycia przymusu zarówno w stosunku do majątku, jak i osoby.

W niniejszej sprawie powód wiąże obowiązek naprawienia szkody przez pozwanego z jego działalnością, polegającą na stosowaniu kar pozbawienia wolności. W ocenie Sadu, co jest niekwestionowane w judykaturze, ta sfera działalności publicznej musi być uznana za wykonywanie władzy publicznej, albowiem nie należy ona do sfery aktywności innych podmiotów i charakteryzuje ją władcze działanie funkcjonariuszy publicznych. Z tego względu odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa za szkodę (zarówno majątkową, jak i niemajątkową) wyrządzoną w związku z wykonywaniem kary pozbawienia wolności podlega ocenie z punktu widzenia art. 417 kc

Analiza tego przepisu w kontekście pozostałych przepisów regulujących odpowiedzialność deliktową wskazuje, że przesłankami odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa są powstanie szkody, wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym polegającym na bezprawnym działaniu lub zaniechaniu podmiotu wykonującego w imieniu Skarbu Państwa władzę publiczną oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy tak rozumianym czynem niedozwolonym a powstaniem szkody.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417 kc jest szkoda, przy czym pojęcie szkody obejmuje uszczerbek zarówno w dobrach majątkowych, jak i w przypadkach określonych w ustawie – w dobrach niemajątkowych. Możliwość domagania się naprawienia szkody niemajątkowej, czyli krzywdy przewiduje między innymi art. 448 k.c. Przepis ten stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Odpowiedzialność sprawcy naruszenia dobra osobistego w myśl przepisu art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc oparta jest na zasadzie winy. Jednakże reguła ta doznaje ograniczenia, gdy podmiotem odpowiedzialnym jest Skarb Państwa, którego odpowiedzialność jest uzależniona od obiektywnej bezprawności danego zachowania, stosownie do treści art. 417 kc, określającego odrębne zasady odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Zaznaczyć również należy, iż przepis art. 448 kc. jest ściśle związany z przepisami art. 23 i 24 kc. Stosownie zaś do dyspozycji art. 23 kc dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl natomiast art. 24 § 1 kc ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do

usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Przepis art. 24 § 1 kc przewiduje, iż osoba, której dobra osobiste zostały naruszone może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny na zasadach określonych w kodeksie cywilnym. Przepis ten odsyła więc do dyspozycji przytoczonego wyżej art. 448 kc.

Powyższe w sposób jednoznaczny wskazuje, iż przepis art. 24 § 1 kc zapewnia ochronę osobie, której dobro osobiste zostało naruszone działaniem bezprawnym. Zatem rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych Sąd powinien ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a następnie ustalić, czy działanie pozwanego, które spowodowało naruszenie tych dóbr osobistych było działaniem lub zaniechaniem bezprawnym. Przewidziana powyższymi przepisami ochrona i odpowiedzialność pozwanego aktualizuje się więc przy spełnieniu dwóch przesłanek, a mianowicie w sytuacji, gdy po pierwsze dojdzie do działania osoby, które narusza cudze dobro osobiste i to działanie będzie nosiło znamię działania bezprawnego i po drugie, gdy tym działaniem zostanie naruszone lub zagrożone dobro osobiste osoby fizycznej. Nadto w przypadku żądania zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia niezbędnym jest ustalenie, że ten czyje dobro osobiste zostało naruszone doznał krzywdy oraz ustalenie stopnia jej natężenia.

Dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 kc. Natomiast na tym, kto podjął działanie zagrażające dobru osobistemu innej osoby lub naruszające to dobro, spoczywa ciężar dowodu, że nie było ono bezprawne. Tym samym to powód winien wykazać jedynie, iż doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejącego dobra osobistego. Na pozwanym spoczywa natomiast ciężar udowodnienia, że naruszenie nie było bezprawne, albowiem przepis art. 24 kc zawiera domniemanie bezprawności działania naruszającego dobro osobiste, przy czym pojęcie „działania i zaniechania niezgodnego z prawem” należy ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej i tylko działanie bez podstawy prawnej, poza granicami prawa, można uznać za bezprawne. Reasumując, rozpoznając sprawę na podstawie przepisu art. 24 § 1 k.c. należy mieć na względzie, że pomimo, że przepis ten posługuje się konstrukcją domniemania bezprawności, to jednak na dochodzącym ochrony powódzie ciąży obowiązek wykazania faktu naruszenia lub zagrożenia jego dobra osobistego. Powyższe stanowisko zostało w sposób wyraźny zaakcentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007r. wydanym w sprawie V CSK 431/06 (OSNC 2008/1/13), na tle odpowiedzialności Skarbu Państwa za tzw. „przeludnienie w celach”, w którym Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa na pozwanym art. 6 kc w zw. z art. 24 kc).

W niniejszej sprawie więc należało ustalić czy doszło do działania pozwanego, które było działaniem bezprawnym oraz czy na skutek tego działania doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda ze wskazaniem konkretnego dobra osobistego powoda, jak również fakt doznania krzywdy przez powoda. W ocenie Sądu nie można podzielić stanowiska powoda, iż okoliczności ustalone w sprawie pozwalają na przypisanie pozwanemu odpowiedzialności na podstawie art. 23 kc i art. 24 § 1 kc

Jak już wyżej wskazano, z treści art. 24 k.c. jednoznacznie wynika, iż ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Ta przesłanka, tj. bezprawność działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony prawnej przewidzianej w tym przepisie. Podobnie wypowiedział się w wielu orzeczeniach Sąd Najwyższy, np. w wyroku z dnia 28 października 1971r., I CR 425/71, niepublikowanym wskazał, iż ochrona z art. 23 i 24 § 1 zd. 1 kc nie przysługuje gdy działanie osoby nie jest bezprawne. Zaznaczyć należy, iż do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, wykonywanie prawa podmiotowego, zgodę pokrzywdzonego oraz działanie w obronie uzasadnionego interesu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1989r., II CR 419/89, OSP 1990/11-12/377).

Jak już wyżej skazano ciężar dowodu, że przedmiotowe działanie, wskutek którego miało dojść do naruszenia dobra osobistego, nie było bezprawne, spoczywa na pozwanym (tym kto swoim działaniem miał doprowadzić do naruszenia

dobra osobistego). Aby więc uwolnić się od odpowiedzialności pozwany musi wykazać, że zaszły okoliczności wyłączające bezprawność jego zachowania.

Zatem w niniejszej sprawie na powódzie jako dochodzącym ochrony swoich dóbr osobistych ciąży obowiązek wykazania faktu naruszenia lub zagrożenia jego dobra osobistego. Powód wywodził swoje roszczenie z następujących okoliczności, a mianowicie przebywania w celach z nieodpowiednio oddzielnym kącikiem sanitarnym, przeludnionych (brak spełnienia normy powierzchniowej), nieszczelnymi oknami zagrzybionych, bez dostępu do ciepłej wody oraz z faktu przebywania w celi dla niepalących, gdy deklarował się jako osoba paląca.

Na podstawie zebranych w sprawie dokumentów Sąd Rejonowy ustalił, że powód w okresie objętym pozwem przebywał w celach wskazanych w ustaleniach faktycznych, znajdujących się w pawilonie C, a mianowicie w dwóch celach o numerze 110 (oddział XI) i 126 (oddział XII). W celach tych, podczas pobytu w nich powoda nie występowało zjawisko przeludnienia. Jak wynika bowiem z przedłożonego przez pozwanego wykazu pomieszczeń w Zakładzie Karnym w N., a którego to dokumentu strona powodowa nie kwestionowała – każda z tych cel, tj. zarówno cel nr 126 i celi nr 110 była przeznaczona na pobyt 3 osadzonych i każda z nich miała po prawie 12m².

Zgodnie z treścią art. 110 § 2 kkw w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym sporem, powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (art. 110 § 1 k.k.w).

Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, że w okresie objętym pozwem w Zakładzie Karnym N., zjawisko przeludnienia nie występowało. Zjawisko to nie występuje już w tym zakładzie karnym już od co najmniej 2010r. Jak bowiem wskazał przesłuchany w sprawie Dyrektor Zakładu Karnego w N. od kiedy jest on dyrektorem, tj. od 2010 roku nie ma problemu z przeludnieniem w tym zakładzie karnym. Nadto jak już wyżej wskazano każda z cel, której przebywał powód w okresie objętym pozwem miała prawie 12m² powierzchni i była przeznaczona do pobytu trzech osadzonych, a zatem spełniały podane wyżej normy powierzchniowe ustalone w art. 110 § 2 kkw, albowiem na każdego osadzonego przypadało prawie 4m² powierzchni celi. Podkreślić należy, iż ustalenia te wynikają zarówno z dokumentów przedstawionych przez stronę pozwaną w postaci informacji o pobytach, wykazu pomieszczeń i zestawienia cel. Powyższe znajduje także potwierdzenie w zeznaniach świadków, w tym świadka P. W., który przez pewien czas odbywał z powodem karę w jednej celi na oddziale XII. Sam ten świadek wskazał, iż w celi przebywało trzech osadzonych i jej metraż się zgadzał. Sąd nie widział podstaw, aby nie dać wiary tym zeznaniom, zwłaszcza że pochodzą od współosadzonego, który nie miał interesu w tym, aby zeznawać na korzyść pozwanego. Tym samym uznać należy, iż w każdej z tych cel przebywała odpowiednia ilość osadzonych, tj. taka ich ilość, na ile osób była ona przeznaczona. Podkreślić przy tym należy, iż sam powód w pozwie jedynie wskazał, iż został osadzony w celach o powierzchni 3m² mniejszej. Przy czym nie wskazał czy dotyczy to ogólnej powierzchni celi, czy powierzchni po odliczeniu powierzchni zajętej przez sprzęt kwaterunkowy. Powód nadto nie stawiał się na termin przesłuchania, co wiązało się z pominięciem dowodu z jego zeznań i nie przedstawił w związku z tym jakichkolwiek okoliczności, na podstawie których uznał, iż cele nie odpowiadały standardom w zakresie metrażu, w szczególności jaką według powoda miały powierzchnię i jak ją wyliczył.

W tym miejscu należy wskazać również, że osadzeni często pozostają w błędzie co do sposobu mierzenia powierzchni celi i pomijają fakt, iż celi w zakładzie karnym w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, jest to pomieszczenie spełniające jednocześnie funkcję sypialną oraz funkcję dzienną w budynku zamieszkania zbiorowego i budynku wielorodzinnego. Nie mniej jednak, wiadomym jest Sądowi z urzędu, iż administracja zakładów karnych, mierząc cele do powierzchni pomieszczenia mieszkalnego, nie wlicza wnęki okiennej oraz wydzielonych kącików sanitarnych, co zgodne jest z obowiązującymi przepisami, tj. zarządzeniem nr 7/2012 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30 stycznia 2012 roku w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych wydanego na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 2 i 11 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, zgodnie z którym do powierzchni pomieszczenia mieszkalnego, nie wlicza się wnęki okiennej oraz wydzielonych kącików sanitarnych (§ 4 pkt 4 ww. zarządzenia).

Skoro zatem powód nie wykazał, że w ww. okresie był umieszczany w celach, w których powierzchnia na jednego osadzonego nie wynosiła co najmniej 3m², należało stwierdzić, iż jego zarzut dotyczący odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, był chybiony. Zwłaszcza w sytuacji, gdy z dowodów przedłożonych przez pozwanego oraz przez samego powoda wynika, iż powierzchnia cel, w których przebywał powód była odpowiednia.

Kolejno powód opierał swoje roszczenie o zadośćuczynienie na twierdzeniu, iż pozwany nie zapewnił mu właściwych warunków bytowych podczas osadzenia go w okresie objętym pozwem, tj. poprzez osadzenie go w zagrzybionych celach, w których były nieszczelne okna., jak również z nienależycie obudowanym kącikiem sanitarnym, bez dostępu do ciepłej wody w celi.

Jak już wyżej zaznaczono, warunki odbywania kary pozbawienia wolności uregulowane są w art. 110 § 2 kkw, który dalej stanowi, że „Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy.

W ocenie sądu I instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci przede wszystkim zeznań funkcjonariuszy zakładu karnego, tj. świadków M. T., G. G., P. B. oraz Ł. P., jak również przesłuchania Dyrektora Zakładu Karnego w N., które złożyły się na ustalony w sprawie stan faktyczny, uzasadniają wniosek, że w stosunku do powoda były przestrzegane wymogi dotyczące wyposażenia i standardu cel oraz odpowiednie warunki higieny. Sąd, jak już wskazano na wstępie rozważań, nie miał podstaw do kwestionowania tych zeznań, albowiem przeciwko nim powód przedstawił jedynie własne twierdzenie o nieodpowiednich warunkach bez poparcia go w zasadzie żadnym dowodem. Złożył jedynie wniosek o przesłuchanie świadka P. W., którego zeznania w zasadzie w całości (poza kwestią szczelności okna) nie potwierdziły jego zarzutów w zakresie warunków w celi jakie zapewnił mu zakład karny.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w szczególności nie sposób wywieść twierdzenia, że cele, w których przebywał powód były zagrzybiałe i posiadały nieszczelne. Przebywał on wprawdzie w celach, które już wówczas były kwalifikowane do remontu, albowiem jak wynika z zeznań wyżej wymienionych świadków już w okresie letnim poddane zostały remontowi, niemniej sama ta okoliczność nie jest wystarczającą do wskazania, że standard tych cel był sprzeczny z zasadami określonymi w art. 110 § 2 kkw. W celach przy tym wydzielone były kąciki sanitarne, a osadzeni mieli dostęp do bieżącej wody, przy czym nie w każdej celi była ciepła bieżąca woda, a kącik sanitarny nie był w całości zabudowany. Podkreślić w szczególności należy, iż żaden ze świadków funkcjonariuszy Zakładu Karnego w N. nie potwierdził faktu występowania grzyba na ścianach oraz nieszczelności okien. Również świadek P. W. wskazał, iż na ścianach wprawdzie były czarne plamy, ale nie jest w stanie powiedzieć czy to był grzyb. Taka treść zeznań tego świadka nie pozwala na przyjęcie, że istotnie w celach, w których przebywał powód był problem z występowaniem zagrzybienia. Czarne plamy bowiem mogły powstać chociażby z zabrudzenia ścian w toku eksploatacji celi, zwłaszcza że celi była tuż przed remontem.

Odnosnie nieszczelnego okna jedynie świadek P. W. twierdził, iż okno wprawdzie było nowe, ale było nieszczelne. Sąd nie dał wiary w tym zakresie tym zeznaniom. Podkreślić bowiem należy, iż te zeznania stoją w sprzeczności z zeznaniami pozostałych świadków. Jak również zasady doświadczenia zawodowego wskazują, iż trudno przyjąć, że nowe okna, które niedawno zostały wstawione w celach w pawilonie, w którym przebywał powód miały nieszczelności, niezgodne ze sztuką budowlaną, które byłyby odczuwalne i wymagały specjalnego zaklejania czy sporządzania uszczelek. Tym samym Sąd uznał, iż powód nie wykazał samego faktu nieszczelności okien, jak również tego, że byłyby one tego rodzaju, że stanowiły o niewłaściwych warunkach odbywania kary pozbawienia wolności.

W ocenie Sądu chybiony okazał się również zarzut powoda dotyczący niezapewnienia powodowi odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności związany z brakiem dostępu do ciepłej wody oraz niewłaściwym oddzieleniem kącióków sanitarnych.

W tym zakresie bezspornym było, iż w celach w oddziale C, w których przebywał powód w okresie objętym pozwem nie było dostępu do ciepłej wody w celach, jak również, że kąciki sanitarne nie były oddzielone trwałą murowaną

zabudową, a jedynie zostały oddzielone tzw. zabudową lekką sporządzoną z płyty pilśniowej lub paździerzowej, metalowego stelaża oraz folii. Te okoliczności potwierdzili wszyscy świadkowie zarówno funkcjonariusze zakładu karnego w N. jak i świadek P. W..

W kontekście tych zarzutów podniesionych przez powoda przeciwko działaniom pozwanego wskazać należy, iż ogólna norma zawarta w art. 102 pkt. 1 i art. 110 § 2 kkw nakazująca zapewnić osadzonemu odpowiednie warunki higieny została skonkretyzowana w przepisach obowiązującego w okresie objętym pozwem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Z § 30 ust. 3 tegoż rozporządzenia wynika, że „Skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpeli. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza”. Z kolei § 28 ust. 1 powyższego rozporządzenia przewiduje, że „Cela mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie, z zastrzeżeniem art. 110 § 3 Kodeksu ”.

Z powyższych przepisów wynika, że na zakładzie karnym nie ciążył obowiązek zapewnienia stałego nieprzerwanego dostępu do bieżącej ciepłej wody w celi mieszkalnej. Powinnością zakładu karnego jest jedynie umożliwienie skorzystania przez osobę skazaną przynajmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli, co w przypadku powoda zostało spełnione. Zwłaszcza że powód nawet nie podnosił jakoby nie miał dostępu do kąpeli, czy też możliwości zagrzaną wody w czajniku. Podniósł jedynie zarzut braku tej wody w celi. Nadto świadkowie funkcjonariusze zakładu karnego jednoznacznie wskazali, iż powód miał możliwość korzystania z łaźni nawet częściowej, tj. dwa razy w tygodniu. Nie bez znaczenia pozostaje tutaj również to, że osadzonym w celach, w których nie było dostępu do ciepłej wody w celi umożliwiono posiadanie czajników i grzałek w celu umożliwienia im zagrzaną wody do ciepłych napojów oraz w celach higienicznych. Tym samym zarzut ten nie mógł być uznany za działanie bezprawne zakładu karnego. Poza tym powód w celach bez dostępu do ciepłej wody przebywał jedynie dwa i pół miesiąca.

Wskazać przy tym należy, iż brak dostępu do ciepłej wody nie dotyczył jedynie celi, w której przebywał powód, lecz wszystkich cel w oddziale C, a zatem nie była to uciążliwość jakiej doznawał jedynie powód, lecz wszyscy osadzeni na tym oddziale. Podkreślić przy tym należy, iż mimo że w celach, w których przebywał powód w okresie objętym pozwem nie było ciepłej wody, to powód, jak już wyżej wskazano korzystał z kąpeli w łaźni raz w tygodniu, co zgodne było z § 30 ust. 3 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. 2003, poz. 152, nr 1493), z którego wynikało, że skazany korzysta, co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli, natomiast kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. W niniejszej sprawie powyższa norma została zachowana, a więc nie doszło do naruszenia prawa w tym zakresie. Nie bez znaczenia pozostaje tutaj również to, że pozwany zakład karny starał się sukcesywnie zapewnić osadzonym dostęp do bieżącej ciepłej wody w celach, na co wskazuje fakt, iż już niedługo po opuszczeniu tych cel przez powoda przeszły one remont, w wyniku którego dostęp do ciepłej bieżącej wody został zapewniony w każdej celi.

W zakresie natomiast usytuowania zaś urządzeń sanitarnych, tj. sposobu zorganizowania kąpoków sanitarnych, należy zwrócić uwagę, że § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wymaga jedynie, aby niezbędne urządzenia sanitarne zostały usytuowane w celi w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie. Powyższy wymóg należy rozumieć jako obowiązek oddzielenia urządzeń sanitarnych od pozostałej części celi w taki sposób, aby zapewnić osobie korzystającej z tych urządzeń pewien minimalny poziom prywatności, aby nie czuła się skrupowana czynnościami higienicznymi i załatwianiem potrzeb fizjologicznych, jakie w tym kąpiku sanitarnym wykonuje. Z przepisu tego nie wynika natomiast konieczność wyodrębnienia w sposób trwały za pomocą ścianek pomieszczenia ubikacji, choć niewątpliwie celowe byłoby takie rozwiązanie. Niemniej zdaniem Sądu niewątpliwie winno być ono wykonane tak, aby osoba korzystająca z kąpiku sanitarnego była w szczególności zasłonięta.

W rozpoznawanej sprawie z przywołanych wyżej dowodów z dokumentów oraz zeznań ww. funkcjonariuszy i świadków osadzonych wynika, że wszystkie cele, w których przebywał powód, miały wydzieloną część od reszty celi,

w której znajdowały się urządzenia sanitarne. Jednocześnie z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że w celach, w których przebywał powód w okresie objętym pozwem, tj. przez okres dwóch i pół miesiąca doszło do wyodrębnienia tej części celi od pozostałej części pomieszczenia za pomocą lekkiej konstrukcji drewniano-metalowej i częściowo poprzez zawieszenie folii. W ocenie Sądu taki sposób wyodrębnienia urządzeń sanitarnych od pozostałej części celi dawały minimum intymności osobie korzystającej z kąpka sanitarnego. Podkreślić przy tym należy, iż powód nie podnosił, aby to oddzielenie było niszczone, jak również nie podnosił zarzutów co do niezapewnienia tym sposobem odpowiednich warunków do zachowania intymności. Z tego względu nie można w tym zakresie przyjąć, że doszło do naruszenia standardów wykonywania kary pozbawienia wolności, które prowadziłyby do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci jego godności osobistej, intymności. Zwłaszcza że powód poza samym stwierdzeniem, iż nie było w celi murowanych kąpoków sanitarnych nie wskazał w jaki sposób ta okoliczność wpływała na naruszenie jego dóbr osobistych szczegółowo wymienionych przez jego pełnomocnika. W szczególności nie wskazał, które okoliczności związane z takim a nie innym oddzieleniem tych kąpoków wpływa na możliwość nieskrępowanego korzystania przez niego z tego miejsca i w jaki sposób wpływają one na jego poczucie godności.

W kontekście tego zarzutu powoda (niewłaściwe oddzielenie kąpoków sanitarnych) podkreślić należy, na co zwraca się uwagę w orzecznictwie, iż nie może budzić wątpliwości, iż omawiane w niniejszej sprawie godne warunki odbywania kary pozbawienia wolności obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi. Niemniej nie przewidują one zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani ich oddzielenia murem od pozostałej części celi - /tak też wyrok Sądu najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 603/11/.

W powyższym względzie nie można zatem przypisać administracji zakładu karnego jakiegokolwiek bezprawności w działaniu, skoro zapewnione warunki były zgodne z obowiązującymi przepisami. Należy dodać jedynie, że przepisy prawa budowlanego dotyczące wymogów w zakresie ubikacji (drzwi, ustępów, wysokości pomieszczenia) nie mają zastosowania do budowli zakładów karnych i aresztów śledczych. Stanowił o tym § 89 ust. 1, w związku z § 75, § 79 ust. 1, § 82 i § 83 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, ze zm.). Sprawę tę regulował także przepis § 28 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493) stanowiący, że „cela mieszkalna winna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące używanie”. Przepis ten także nie wyznaczał żadnych konkretnych norm w tym zakresie. Tym samym każdą zabudowę kąpka sanitarnego zapewniającą nieskrępowane korzystanie z niego uznać należy za spełniającą stosowne wymagania. „Niekrepujące użytkowanie urządzeń sanitarnych” oznacza bowiem, że podczas korzystania

z nich nie mają być widoczne intymne części ciała. Zabudowanie kąpka jakimkolwiek przepierzeniem zapewnia to w zupełności. Należy dodać, także że toalety te nie mogą być w pełni zabudowane i zamykane masywnymi drzwiami celem np. zapobiegania próbom samobójczym i przemocy pomiędzy samymi osadzonymi (m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 maja 2009 r., sygn. I ACa 234/09 - niepubl.).

Powyzsze wiec w sposób jednoznaczny wskazuje, iż nie został w żaden sposób wykazany kierowany przez powoda przeciwko zakalcowi karnemu w N. zarzut niewłaściwego wyodrębnienia kąpka sanitarnego. Zwłaszcza że powód poza samym stwierdzeniem, że w celach brak było murowanych kąpoków sanitarnych żaden sposób nie wykazał, aby istniejące przepierzenie z zabudowy lekkiej (drewniano-metalowej) nie było wystarczające do zapewnienia mu nieskrępowanego korzystania z tego miejsca, w celu wykonywania czynności higienicznych i załatwiania potrzeb fizjologicznych. W szczególności w żadne sposób nie wskazał w jaki sposób i w jakim zakresie ta okoliczność naruszała jego dobra osobiste. Nadto powód nie zgłaszał w tym zakresie żadnych sakr czy to wychowawcy czy tez do właściwych jednostek, w tym do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej.

Powód niezależnie od powyższych zarzutów ponosił również, że jako osoba paląca został osadzony z osobami palącymi wyroby tytoniowe. Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych, istotnie wynikało, że cela numer 126 na oddziale

XII pawilonie C, w której powód przebywał od 19 stycznia 2015r. do dnia 06 marca 2015r. była celą przeznaczoną dla osadzonych niepalących wyrobów tytoniowych. jednocześnie powód twierdził, iż w tym okresie deklarował się jako osoba paląca. Pozwany przeczył tej okoliczności, twierdząc, iż powód został osadzony we właściwej celi. Niewątpliwie z przedłożonego przez pozwanego wykazu cel i ich przeznaczenia wynika, iż w/w celi była przeznaczona dla osób niepalących. Jednocześnie pozwany nie wykazał w żaden sposób, aby w tym okresie G. M. zadeklarował się jako osoba niepaląca. Okoliczność ta jedynie została zaznaczona w przedłożonym przez pozwanego wydruku z systemu, gdzie zaznaczono deklaracje osadzonych w tym zakresie. Tam zaznaczono, iż powód jest osobą niepalącą. Błąd jest przy tym dowodów na to na jakiej podstawie ta adnotacja została poczyniona, albowiem wszystkie pisemne deklaracje powoda, które zostały przedłożone przez pozwanego wskazują, iż powód deklarował się jako osoba paląca wyroby tytoniowe. Nie zostały zaś przedstawione żadne dowody na to, aby powód zmienił deklaracje w tym zakresie, czy to na piśmie czy formie ustanej poprzez przesłuchanie świadków, którzy taką deklarację mieliby odebrać. Zwłaszcza że z urzędu wiadomym jest Sadowi, iż zasada jest przyjmowanie takich deklaracji przez zakład karny w formie pisemnej. Podkreślić przy tym należy, iż fakt umieszczenia powoda w celi dla niepalących przy deklarowaniu się jako osoba paląca potwierdził również świadek P. W., który wskazał, iż celi, w której razem przebywał z powodem była przeznaczona dla osadzonych niepalących, a powód w niej popalał. Wobec dowodów przedłożonych przez pozwanego Sąd nie miał podstaw, aby kwestionować zeznania tego świadka w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe zeznania, Sąd ustalił, że w istocie celi numer 126 w okresie objętym sporem była przeznaczona dla osadzonych niepalących oraz że powód jako osoba deklarująca się jako paląca został umieszczony w tej celi. Jednocześnie jak wynika z dowodów zebranych w sprawie powód nie zgłaszał żadnych skarg w tym zakresie wychowawcy. Niezależnie od tego powód nie respektował faktu, że celi ta jest celi dla niepalących i mimo to, jak to określił świadek P. W. popalał w tej celi. Tym samym fakt przebywania przez powoda w celi dla niepalących nie uniemożliwił mu oddawania się nałogowi tytoniowemu, albowiem dalej palił papierosy. jednocześnie powód nie wykazał w żaden sposób, aby z tego tytułu miał jakiegokolwiek nieprzyjemności ze strony zakładu karnego, w tym aby był karany dyscyplinarnie. Z tego względu, mimo że samo osadzenie powoda deklarującego się jako osoba paląca w celi dla osób niepalących było nieprawidłowe to nie można przyjąć, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, tj, zmuszenia go do nagłego zaprzestania palenia papierosów, skoro palił je niezależnie od rodzaju celi, w jakiej był osadzony.

Mając na względzie wyżej wskazane uwagi wskazać należy, iż w ocenie Sądu, działanie pozwanego nie doprowadziło do naruszenia żadnego dobra osobistego powoda, w szczególności dobra osobistego w postaci prawa do ochrony zdrowia i prawa do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. W okresie objętym sporem, w pozwanym Zakładzie Karnym obowiązywało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości, wydane na podstawie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, zgodnie z którym na terenie zakładów karnych typu zamkniętego dopuszcza się możliwość używania wyrobów tytoniowych przez osadzonych w celach mieszkalnych, które są wyodrębnione w sposób uniemożliwiający oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące. Dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne. Rozporządzenie to w § 6 nakazuje zatem umieszczanie osadzonych palących wyroby tytoniowe w odrębnych celach mieszkalnych. Tym samym umieszczenie powoda deklarującego się jako osoba paląca w celi dla osób niepalących samo w sobie było działaniem sprzecznym z powyższymi przepisami, a tym samym bezprawne. Nie sposób jednakże przyjąć, aby w ten sposób doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Zwłaszcza że powód, jak już wyżej wskazano nie stosował się do zakazu palenia papierosów w tej celi i palił w niej wyroby tytoniowe, a jednocześnie nie poniósł z tego tytułu żadnych konsekwencji i nie zgłaszał w tym zakresie żadnych skarg. Skargi bowiem przez niego składane dotyczyły zupełnie innych kwestii niż te, które zostały zgłoszone w niniejszym postępowaniu. Tym samym nie sposób przyjąć, aby w ten sposób pozwany Zakład Karny w jakikolwiek sposób naruszył jego dobra osobiste, albowiem sam fakt umieszczenia go w celi dla niepalących nie doprowadził go do przymusowego zaprzestania nałogu tytoniowego.

W ocenie Sądu I instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, który złożył się na ustalony w sprawie stan faktyczny, uzasadnia wnioszek, że w stosunku do powoda były przestrzegane wymogi dotyczące zakwaterowania, a warunki sanitarno-bytowe w celach numer 126 i 110 były na tyle dobre, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, a w tym prawa do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Jedną nieprawidłowość dotyczyła kwestii osadzenie powoda w celi dla niepalących przez okres od 19 stycznia 2015r. do dnia 06 marca 2015r., ale sam ten fakt nie miał wpływu na możliwość palenia przez niego papierosów, a zatem sama ta nieprawidłowość nie doprowadziła do naruszenia jakiegokolwiek jego dobra osobistego. W tej też sytuacji w ocenie Sądu można podzielić stanowisko pozwanego, iż okoliczności ustalone w sprawie nie pozwalają na przypisanie pozwanemu odpowiedzialności na podstawie art. 23 k.c. i art. 24 § 1 k.c.

Niezależnie od powyższych uwag wskazać należy, iż nawet gdyby przyjąć, że powód przebywał czasowo w jakiejś celi zawilgoconej i zagrzybionej (co zdaniem Sądu w ogóle nie miało miejsca), gdzie kącik sanitarny oddzielny był jedynie konstrukcją lekką (z płyty paździerzowej), to jednak należałoby podkreślić, iż nie może być mowy o naruszeniu godności skazanego przebywającego przez okres dwóch i pół miesiąca w celi zagrzybionej, wymagającej remontu oraz nieodpowiadającej standardom estetycznym i użytkowym, wynikające z trudnej sytuacji materialnej zakładu karnego, dotyczącej wielu osób odbywających karę pozbawienia wolności - /tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11/.

Prawomocnie orzeczona w stosunku do powoda kara bezwzględnego pozbawienia wolności, jak i warunki jej odbywania, są naturalną konsekwencją przestępczej przeszłości skazanego, stanowiąc element polityki karnej w postaci prewencji indywidualnej (odstraszającej sankcji za popełnienie czynu zabronionego). Natomiast odbywanie kary pozbawienia wolności jest w sposób immanentny związane z licznymi ograniczeniami i niedogodnościami, a obowiązkiem Skarbu Państwa - jako podmiotu odpowiedzialnego w ramach tzw. imperium za realizację polityki penitencjarnej jest jedynie zapewnienie osadzonym ustawowo określonych standardów.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności uzasadniony jest wniosek, że podczas osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w N. nie doszło do naruszenia prawa powoda do odbywania kary pozbawienia wolności w humanitarnych warunkach, a tym samym do naruszenia jego dóbr osobistych. Pewne bowiem uciążliwości lub niedogodności związane z samym pobytem w zakładzie karnym, a polegające na niższej niż oczekiwana jakości warunków nie mogą świadczyć o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym. Jest to istotne w kontekście zarzutu dotyczącego sposobu oddzielenia kącika sanitarnego od reszty celi, co do którego powód domagał się od pozwanego wykonania go w określony sposób, a nie sposób który zapewniłby mu odpowiednią dozę prywatności. Nadto zasądzenie zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych ma charakter fakultatywny i musi uwzględniać całokształt okoliczności sprawy.

O naruszeniu godności skazanego można mówić, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisane w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary. Istotną kwestią jest rozgraniczenie dolegliwości, jakie są nieuniknione i nieodłącznie związane z pobytem w placówce penitencjarnej od tych, które wykraczają poza dolegliwości związane bezpośrednio z pozbawieniem wolności, stanowiąc udręczenie i skutkując naruszeniem dóbr osobistych. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie, jak już wyżej skazano nie doszło, albowiem działania pozwanego nie sposób uznać za bezprawne. Nadto nie bez znaczenia pozostaje również fakt, iż pozwany Zakład Karny w N. stara się systematycznie podnosić standard odbywania kary pozbawienia wolności, czego dowodem jest chociażby remont cel, w których przebywał powód w okresie letnim 2015r., w wyniku którego m.in. doprowadzono do cel ciepłą wodę oraz dokonano murowanej odbudowy kącików sanitarnych. Podkreślić trzeba bowiem, że przy ocenie, czy do takiego naruszenia doszło decydujące znaczenia ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to, jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie to naruszenie w kontekście wszystkich okoliczności sprawy [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1976 roku, II CR 692/75, OSNC 1976, nr 11, poz. 251; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1997 roku, III CKN 33/97, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 93; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1989 r., I CR 143/89, OSP 1990, z. 9, poz. 330].

W niniejszej sprawie Sąd I instancji uznał, że podczas odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności stopień jej dolegliwości był odpowiedni do istoty tej kary i nie doszło do przekroczenia standardów wykonywania tego rodzaju kar przyjętych w polskim i międzynarodowym porządku prawnym, tym bardziej że jednostka penitencjarna podejmowała wszelkie możliwe czynności zmierzające do wyeliminowania występujących niedogodności w celach, w których standard oceniono jako dostateczny i dobry. W tym stanie rzeczy z obiektywnego punktu widzenia nie można uznać, że podczas odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Tym samym brak było podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanego na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc. Zwłaszcza, że w niniejszej sprawie w stosunku do wszystkich zarzutów powoda (poza umieszczeniem go w celi dla niepalących) nie zaszła przesłanka bezprawności działania pozwanego. Pozwany bowiem poza umieszczeniem go w celi dla niepalących, co jednak nie naruszyło jego dóbr osobistych, w stosunku do powoda, nie naruszył żadnych norm prawnych regulujących sposób wykonywania warunków odbywania kary pozbawienia wolności, co oznacza, że na pozwanym nie spoczywa obowiązek naprawienia szkody doznanej przez powoda na skutek ewentualnego naruszenia jego dóbr osobistych w czasie odbywania kary pozbawienia wolności.

Niezależnie od tego wskazać trzeba, że powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie i doktrynie [vide uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku, III CZP 25/11, OSNC 2012/2/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2011 roku, V CSK 489/10, LEX nr 1102552], że przesłanką przyznania zadośćuczynienia jest - zgodnie z art. 448 k.c. - doznanie przez osadzonego krzywdy. Z tego względu nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Przyznanie tego rodzaju świadczenia zależy od wielu różnych okoliczności, w tym między innymi od długości przebywania w przeludnionej celi, uciążliwości z tym związanych, poczucia krzywdy i jego stopnia oraz od pozostałych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, które mogą zwiększać poczucie krzywdy lub je osłabiać a nawet sprawiać, że w ogóle nie powstało. Powód zaś poza samym wymienieniem nieprawidłowości powoda oraz wskazaniem ogólnym, że te działania naruszają jego dobra osobiste nie wykazał w żaden sposób aby doznał krzywdy tego rodzaju, aby uzasadniała przyznanie mu rekompensaty w postaci zadośćuczynienia pieniężnego. Poza tym w niniejszej sprawie z obiektywnego punktu widzenia nie można uznać, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności były dla powoda źródłem krzywdy. Powód nie zainicjował w tym zakresie żadnego postępowania dowodowego, które zmierzałoby do wykazania, że doznał jakiegokolwiek krzywdy, zwłaszcza że poza złożonymi pozwami nigdzie nie zgłaszała żadnych skarg w tym zakresie. Jest oczywiste, że sam pobyt w warunkach izolacji stanowi istotną dolegliwość dla osoby osadzonej, jednak wynika to z istoty kary pozbawienia wolności.

Należy podkreślić, iż orzecznictwo potwierdzając kwalifikację praw podmiotowych, naruszonych ze wskazanych przyczyn, jako dobra osobistego w postaci godności, prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności podkreśla jednak, że każdy przypadek należy rozpatrywać indywidualnie, a środek ochrony w postaci pieniężnego zadośćuczynienia (art. 448 k.c.) ma charakter fakultatywny. Stanowisko to znajduje oparcie również w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r., SK 25/07 oraz orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który m.in. w wyroku z dnia 19 kwietnia 2001r., nr (...) stwierdził, iż sposób traktowania, by znaleźć się w zakresie regulacji art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, musi osiągnąć pewien minimalny poziom dolegliwości. Ocena tego minimum jest relatywna; zależy od wszystkich okoliczności sprawy, takich jak długość trwania traktowania, następstwa psychiczne i fizyczne oraz, w niektórych przypadkach, płeć, wiek, stan zdrowia ofiary. Dokonując oceny, czy kara lub traktowanie jest "poniżające" w rozumieniu art. 3 Konwencji, należy wziąć pod uwagę, czy w zamierzeniu ma poniżyć i upokorzyć daną osobę oraz czy, w odniesieniu do następstw, wywarło negatywny wpływ na jej osobowość w sposób sprzeczny z art. 3 Konwencji.

W niniejszej sprawie zatem, nawet zakładając, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda na skutek nieodpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności, to nie było ono na tyle istotne, żeby spowodować u niego cierpienia psychiczne lub fizyczne. Nawet uznanie, iż warunki, w których był osadzony powód naruszały jego godność i prawo do prywatności, to gradacja tych naruszeń nie przybrała jednak takiej formy, w której można by podzielić twierdzenie powoda o osadzeniu go w niegodziwych i nieludzkich warunkach, co dopiero w ocenie sądu mogłoby uzasadniać żądanie zasądzenia zadośćuczynienia. Zwłaszcza że orzecznictwie Sądu Najwyższego

ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych [wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 roku, II PK 245/05, OSNP z 2007 r. z. 7-8 poz. 101]. Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia winien być stopień winy naruszonego, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. Niedofinansowanie więziennictwa, tak jak wielu innych aspektów publicznej działalności Państwa, w tym przede wszystkim działań podejmowanych na rzecz osób nie naruszających porządku prawnego (służba zdrowia, szkolnictwo, opieka społeczna), jest efektem wieloletnich zaszłości determinowanych poprzednimi warunkami ustrojowymi i odczuwalnymi jeszcze skutkami transformacji systemu społeczno - ekonomicznego. W takich zaś realiach zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które nie wynikało z celowego i nacechowanego złą wolą działania jakiegokolwiek podmiotu odpowiedzialnego za warunki odbywania kary, leżałoby w sprzeczności z powszechnym poczuciem sprawiedliwości, od czego nie można abstrahować przy orzekaniu o zadośćuczynieniu. Warunki, w jakich powód odbywał karę, były takie same jak dla innych więźniów, nie mogły być więc one formą jakiegokolwiek indywidualnej dyskryminacji. Warunki te były natomiast o takim standardzie, jaki na obecnym etapie możliwości finansowych państwa można było zapewnić. W ocenie sądu o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia decydować też powinna ocena stopnia pokrzywdzenia, którego doznała osoba żądająca ochrony prawnej. Powód poza wskazaniem na przebywanie w przeludnionej celi, na to, że w celach było brudno, wilgotno, ciemno, w żaden sposób nie wykazał, by doznał krzywdy uzasadniającej przyznanie mu zadośćuczynienia, czy szkody która wymaga naprawienia w formie odszkodowania.

W świetle powyższego uznać należało, że powód nie wykazał również, aby dolegliwości, jakich rzekomo doznał w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, uzasadniały twierdzenie o osadzeniu go w niegodziwych, niehumanitarnych i nieludzkich warunkach, co miałyby wywołać szkodę niemajątkową w rozmiarze mogącym być zrekomensowanym wyłącznie odpowiednią sumą pieniężną. Za przyznaniem powodowi zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. nie przemawia ani stopień nasilenia dolegliwości przez niego odczuwanych w związku z przebywaniem w wymienionych celach, ani działania strony pozwanej, dokładającej wszelkich starań w celu zmniejszenia odczuwanego przez skazanych dyskomfortu i borykającej się z problemem braku środków na radykalną poprawę stanu zakładów karnych.

W tym stanie rzeczy sąd uznał, że powodowi nie przysługuje roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie przywołanego wyżej art. 448 k.c. z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych z tytułu niegodnego z prawem wykonywania władzy publicznej. Sąd uznał bowiem, iż w przedmiotowej sprawie podczas izolacji więziennej w okresie objętym pozwem, po pierwsze nie nastąpiło jak już wyżej wskazano naruszenie dóbr osobistych powoda oraz bezprawne działania zakładu karnego (poza kwestią osadzenia w celi dla niepalących), których ochrony domagał się powód, po drugie zaś w przedmiotowej sprawie Sąd stwierdził, iż powód nie doznał krzywdy, która warunkowałaby wypłatę stosownego zadośćuczynienia, bowiem dla jego zasądzenia wymagane jest tu zaistnienie rozstroju zdrowia, przy czym za równoznaczne z rozstrojem zdrowia nie mogą być ujemne przeżycia, czy nawet stres -/ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 lipca 2003 r., I ACa 396/03/. Należy przy tym wskazać, iż nie każda niedogodność, krzywda oznacza, że naruszone zostało podlegające ochronie dobro osobiste.

Stosownie do treści art. 108 § 1 kpc Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, przy czym o kosztach należnych stronie reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika Sąd rozstrzyga tylko na wniosek złożony przed zamknięciem rozprawy (art. 109 § 1 kpc). Pełnomocnik pozwanego w ostatnim słowie przed zamknięciem rozprawy oświadczył, iż rezygnuje z wniosku o przyznanie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w związku z czym Sąd nie rozstrzygał o tych kosztach.

Niemniej powód w obu połączonych sprawach był reprezentowany przez pełnomocnika urzędu, którym przyznano wynagrodzenia za udzielenie pomocy prawnej powoda z urzędu, zgodnie z jego wnioskiem i oświadczeniem złożonym przed zamknięciem rozprawy wynagrodzenie za pomoc świadczoną z urzędu w wysokości 295,20 zł powiększoną o podatek VAT w wysokości 23% o w oparciu o § 2 ust. 3 i § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w brzmieniu obowiązującym w dniu wnoszenia pozwu. Ww. paragraf 11

pkt 25 dotyczy spraw o zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. Określenie "związane z warunkami wykonywania kary (...)" wiąże podstawę faktyczną żądania zadośćuczynienia lub odszkodowania z powstaniem krzywdy lub szkody wskutek zdarzenia mającego swe źródło w warunkach fizycznych zakładu penitencjarnego. Skazany (aresztowany) zostaje osadzony w zakładzie, w którym standardy wykonywania kary w zakresie wielkości, wyposażenia celi, odżywienia stosownie do stanu zdrowia, opieki lekarskiej i innych świadczeń, do których ten zakład jest obowiązany nie odpowiadają wymaganiom ustawowym, co powoduje określoną szkodę albo krzywdę - /tak też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., IV CZ 128/13/. W sprawie niniejszej powód wywodził roszczenie o zadośćuczynienie wskazując na naruszenie jego dóbr osobistych w związku z niezapewnieniem mu odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności, co miało przełożyć się na naruszenie jego dóbr osobistych. Mając na względzie, iż w wyrok dotyczył dwóch połączonych spraw Sąd przyznał to wynagrodzenie pełnomocnikowi powoda oddzielnie w obu sprawach stąd uwzględniona podwójna stawka w wyroku.

SSR Małgorzata Izbińska-Barcik

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

- (...)

- (...)

3. (...)

G.,(...)

(...)